

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De iudicijs & foro compet. Consilium LXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

relationem sui Assessoris: quia huiusmodi iudicis attentione fides veri decet: cum ex instrumento compromissi, quod prioribus actis alligatum invenitur, & in hac instantia formaliter repetitum, conspiciantur duo compromissa, per quae semper recessum est a persona Domini Abbatis: prius videlicet in Advocatos causas; posterius pure & simpliciter in M. Theodoricum Peelmans, nulla Domini Abbatis facta mentione: quod quidem posterius compromissum idem M. Theodoricus etiam ita simpliciter in se suscepisse reperitur, cum promissione de pronuntiando laudo secundum jus & conscientiam, secundum qualitatem causarum; sic quod susceptum arbitrium, & promissam pronuntiationem in alium rejicere non potuerit, sed per se etiam inivitus arbitrari debuerit, l. idem Pomponius §. recepit de recept. arbit.

Quae praemissa non conturbantur ex eo, quod allegatur partes praesentes causas communi consensu petivisse, ut Dominus Abbas ad relationem sui Assessoris sententiam de expensis diceret; quia id manifeste falsum esse ostendit tenor publici ac notarialis instrumenti compromissi, in quo nullum est verbum de Domino Abbate; ita ut cum hoc instrumentum sit publicum, habens omnia sua solemnia ac substantia, pro probata probatione & indubitata fide haberi debet, Bald. in l. Imperator §. De statu hom. & in l. Interest nro. c. 2. De solut. eique tam diu stari ac fides adhiberi quam contrarium liquido probatum sit; praesumptione scilicet juris pro instrumenti fide stante, l. cum precibus & ibi vno. 7. C. De probat. * Est enim pro Notario (qui bonae famae est, ut in proposito accidit) praesumendum, propter officium publicum, Guid. Pap. decis. 540. quod praesumitur bene ac fideliter exercere c. Ad audientiam de praesumpt. Alciat. in tract. praesumpt. reg. 3. c. 14. * eaque est sententia Speculatoris, in tit. De testibus §. 1. vers. sed pone ecce index, & in tit. De fide instrum. §. testat vers. quid si dum attestaciones, & aliorum fere omnium Cyn. Ang. Saliceti & aliorum in l. Si quis decurio Ad L. Corn. De fals. Lud. Roman. in l. 1. in fine. De verb. oblig. Socin. in fallen. reg. 421. traditio; quae indubitate obtinet, cum instrumentum contradictionem non patitur ab omnibus testibus instrumentariis, sed ab uno aut altero tantum; dummodò tot remaneant, qui remotà vel conjunctà personam Notarii, testes repugnantes, aut contradicentes numero vel superent vel adaequant: tunc enim instrumento potius, quam contrariantibus testibus standum est, Imola & alij in c. Cum Ioannes De fide instrum. Ph. Corn. cons. 219. Licet videatur dicendum nu. 8. vol. 1. Decius cons. 101. Pro tenui facultate sub fin. Vnde in re subiecta, cum non extet contraria depositio alterius testium instrumentariorum, stat pro Notario auctoritas ac fides publica; quae coadjuvata uno teste, praevaleat debet duobus instrumentariis contradicentibus, multò magis uni tantum, Decius d. cons. 101. nu. 2. vers. quarto considerandum, Cravetta cons. 56. n. 7. Atque ita quia Domino Abbati nulla competijt iurisdictio super ista expensarum controversia, evidens exurgit nullitas sententiae per eum latae; quae & prorsus inemendabilis, cum nulla sit maior nullitas, quam quae ex defectu iurisditionis confurgit, l. ult. c. si non compet. iud. Bald. ad Rub. C. eod. tit. Ut proinde

secundum conclusionem seu petitionem dicti Appellantis omnino iudicandum sit.

De iudicijs & foro competer.

S V M M A R I V M.

Episcopalis iurisdictio.

1. Clausularum derogatarum potestas.
2. Privilegiorum revocatio quando assumenda.
3. Dispositio quolibet intelligitur rebus sic stantibus.
4. Translatio Ecclesiae non tollit eius privilegia.
5. Erectio regularis Ecclesiae in collegiatam secularem.
6. Intellectus Concilij Tridentini in cap. 4. sess. 6. De reformat.
7. Iudicio etiam est augmentativa.
8. Praetorum receptio & admissio sine onere fieri debet.
9. Decisio Sacrae Congregationis Cardinalis super c. 6. sess. 25. De reform. Conc. Trident.
10. Capituli nomine in Concil. Trident. qui intelligantur.
11. Causae Ecclesiasticae quae p.
12. Decisio Sacrae Congreg. Super Conc. Trident. c. 20. sess. 24. de reform.
13. Delictum idem saepius puniri non debet.
14. Recusatio iudicis ordinarii difficilis est.
15. Obedientia iuramentum cui & quando praestandum.
16. Iudex ordinarius quis sit.

CONSILIVM LXII.

IN causa arbitrari pendente indecisà coram Reverendissimo Domino Gissenot De Voerde, Episcopo Salubriensi, in Pontificalibus Suffraganeo Archiepiscopi Mechliniensis, nec non Dominis Assessoribus illi adiuuctis, inter Reverendissimum Dominum Episcopum Buscoducensem ex una, & Commissarios seu procuratores Capituli sui Cathedralis Buscoducensis ex altera partibus, tam multa utrimque deducta, producta, reproducta sunt, ut nihil praetermissum videatur, quod ad sustinendam iustificandamque intentionem utriusque partis pertinere possit. Caterum quia res magni momenti est, atque ad exemplum pertinet, pro avertenda occasione novarum controveriarum in posterum, non erit inconveniens ea, quae praecipua sunt, brevi repetitione comprehendere, atque oculis dominorum iudicantium subijcere.

Ex quibus primum & principale caput esse videtur, an adversus novam erectionem Episcopatus Buscoducensis privilegia & exemptiones dicti Capituli valeant, & contra illam in praedictum ordinariae iurisditionis Episcopalis, vim & firmitatem habere debeant? Quod procuratores Capituli magno molimine sustinent; quoniam proferuntur diplomata Apostolica, pridem omnibus secularibus Ecclesijs dioecesis illius, sub qua dictum Capitulum olim fuit, indulta; quibus dictae Ecclesiae & earum supposita ab omni superioritate & iurisdictione Episcopi sui dioecelani, nec non quorumcumque aliorum Archiepiscoporum & Episcoporum, illorumque vicariorum & Officialium, atque aliorum ordinariarum Iudicum exempta & libera declarantur. Quae quidem privilegia sicut alijs

secun.

secundarijs, sustinet Capitulum salva manere & perdurare debere, nec per dismembrationem aut erectionem novi Episcopatus, subversa aut immutata videri. Quamvis ex altera parte, si singula rectè ponderentur, ac copus & intentio summi Pontificis ac Regiæ Catholicæ Majestatis, nec non verba dicte novæ erectionis penitus inspiciantur, majore probabilitate & ratione sustineri posse videatur, illa privilegia secundariorum Ecclesiarum huic novæ erectioni non obstat, & ad impediendam ordinariam jurisdictionem Episcopi Buscodunensis nihil virum habere. Nam licet propter amplitudinem veterum Episcopatum, atque locorum distantiam, iustum olim fuerit singulis Collegijs jurisdictionem propriam attribui, ac facultatem visitandi corrigendique indulgeri: posteaquam tamen Sanctitas sua dignum, imò debitum iudicavit, interioris Germaniæ partem, quæ Regi Catholico parer, propagatione novarum sedum, venerabiliumque Praefulorum assentiâ & regimine decorari, cessant prædicta incommoda & impedimenta, quæ ex locorum distantia alijsque causis olim proveniunt; ita ut cessante causâ dictorum privilegiorum & exemptionum, dum quælibet propemodum insignis Ecclesia proprium Episcopum habere cœpit, meritò etiam cessare debeat ipsa illa privilegiorum concessio, *c. Cum cessante De appellat.* Et eam fuisse voluntatem & intentionem ipsius Pontificis prima verba dicte erectionis ostendunt, quibus continetur, *plantationem novarum sedum fieri, ut popularis augetur devotio, divinus cultus effloreat, & animarum ipsarum salus subsequatur; populi, ipsi venerabilium Praefulorum assentiâ, regimine & doctrina, suffultis, spiritualibus proficiant incrementis; hæreticorum fraudes & insidias excludantur.* Quæ omnia inanitia forent, & impediretur officium, ob quod novi Episcopi instituti sunt, si vetera illa exemptionum privilegia remaneret: quod per absurdum esset, & contrarium intentioni Pontificis; quæ deprehenditur non solum ex verbis illis præmissis, verum etiam ex parte dispositiva, in qua ex certa scientia & Apostolica potestate plenitudine oppidum Buscodunense cum alijs in civitatem erexit, atque in ea licet erecta Ecclesiam Sancti Ioannis Apostoli prius collegiatam & secundariam, in Cathedralis Ecclesiæ formam redegit, ac jurisdictionem Episcopalem, aliæque omnia & singula, quæ ad ordinem & jurisdictionem, ac munus Episcopale pertinent in ea exerceri præcepit. Quod stare non potest; si per veteres exemptiones jurisdictio omnis apud Capitulum remaneat, & ipsum potestati Episcopi sui subtrahatur, ut multis rationibus prætendunt dicti procuratores: simpliciter enim & absolute absque ulla limitatione vel restrictione in bullis erectionum, unicuique Episcopo jurisdictio & authoritas datur in suam Ecclesiam & suos diocesanos, quatenus ipsa Pontifex disertis verbis civitates, dioceses, clericos, & populos, quod ad ordinariam Episcopalem jurisdictionem & potestatem attinet, suis ipsorum qui pro tempore fuerint Episcopis subiectos esse decernit: *Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac prædictarum & quarumvis aliarum Ecclesiarum, nec non monasteriorum & Ordinum huiusmodi: etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis statutis & consue-*

*tudinibus; privilegis quoque indultis, & literis Apostolicis Ecclesiis, Monasterijs, Ordinibus, Archiepiscopis, Episcopis, Capitulis & alijs Prelatis, & quibuscumque alijs sub quibuscunque tenoribus & formis ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatorijs alijsque efficacioribus efficacissimis & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis etiam motu proprio & ex certa scientia ac consistorialiter concessis ac etiam iteratis vicibus confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica & expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita ad hoc forma servanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum suis literis inserta fuissent pro sufficienter expressis & insertis haberi voluit; illis alias in suo robore permansuris, et vice duntaxat suarum literarum serie specialiter & expresse derogavit; illas, adversus præmissa suffragari nullo modo posse seu debere decrevit, ceterisque contrariis quibuscumque. Quæ manifestam omnium adversantium privilegiorum derogationem continere videntur: non solum quia per posteriorem constitutionem derogatur præcedentibus privilegijs *clem. dudum de sepult. c. fin. circa fin. Desentent. excommunic. lib. 6. c. vi. officium De heret. eod. lib. ** verum etiam quia verbis prædictis continentur urgentissima & specialissima clausula derogationum quorumlibet statutorum, & privilegiorum ex quibuslibet causis & cum quibusvis clausulis concessorum; & præterea derogationes illæ inducuntur ex publica causa & utilitate universalis Ecclesiæ, per dispositionem, quæ habet vim legis generalis; & cuius ea est virtus, ut absque speciali & individua expressione privilegiorum in contrarium militantium mutationem inducat, *Steph. Ausserim decisi. Tholos. 444. Nic. Milis in suo repertorio §. lex, versic. legis vim obtinet; præsertim propter utilitatem publicam totius Ecclesiæ. Patienter enim illi qui læduntur, tolerare debent incommodum proprium, si per hoc utilitas Reipub. augetur; l. postliminium §. filius ff. De capt. & possi. reversi. l. Minime de religiof. & sumpt. funer. quia constitutio propter bonum publicum edita, præponderat utilitati private, c. Licet de regular. & c. si diligenti. de foro compet. † Adco ut hic meritò obtinere debeat regula ab Interpretibus tradita, Quandocumque constat de mente Pontificis derogare volentis priori privilegio, sufficere, ut privilegium illud censetur revocatum, quibuscumque verbis summus Pontifex utatur, *Freder. De Senis cons. 233. Casus talis est. Lud. Roman. cons. 335. in ult. col. Felin. in c. Nonnulli nu. 7. & 8. De rescriptis & eo proclivius, quod Pontifex in erectionis bulla non solum derogaverit obstantibus privilegijs, sed eo amplius prædictam Ecclesiam collegiatam seu secundariam in Cathedralis erexit, & jurisdictionem Episcopalem, aliæque omnia & singula, quæ ad ordinem, jurisdictionem, ac munus Episcopale pertinent, in ea exerceri præcepit; erecto atque instituto omnino novo Episcopatu ad reformationem Ecclesiæ, & pro bono publico; reducendo rem ad jus commune & pristinum statum & primævam suam institutionem, quæ proinde per antiqua illa & odiosa exemptionum privilegia impediri non debet: nam quæ de novo emergunt, novo indigent auxilio, l. De asate §. ex causa De interrogator. act. & propter temporum varietatem, variant humanæ constitutiones, c. sciendum 29. Distinct.***

Distinck. c. Non debet de consang. & affinis Nec debent exemptionum illa privilegia extendi ultra suos limites, *c. 1. in princ. de priv. lib. 6.* nec aliter intelligi aut accipi, quam rebus licentibus & in pristino statu remaneantibus, *l. Quod servus & ibi DD. de condit. causa data;* * ut generaliter in verbis dispositivè relatis ad certam personam vel rem subintelligitur ea conditio, si res perseveret in eodem statu, *l. Cum quis & ibi Castren. & l. Si cum Cornelius de solutionib. Vsq. adeo, ut qualitas superveniens rei vel personæ, efficiat, quod dispositio præcedens cesset in illa re vel persona; & concessionis Principum referantur tantum ad statum præteriti temporis, & non ad mutationem, quæ postea inducitur, præsertim pro bono publico, & ex auctoritate Sedis Apostolicæ, *c. Vementes. de inter. per* quam manifestum est, veterum Ecclesiarum statum prorsus mutatum esse, ac novas dioceses constitutas; ita ut cesset hic omnis successione & surrogationis consideratio, propter noviter erectum & institutum Episcopatum datâ novâ formâ & lege, ex qua omnia hoc tempore metiri convenit. Neque enim præcedentia privilegia exemptionum adversus diocesanos Episcopos, aliosque superiores, qui tunc erant, obtenta, videri possunt concessa etiam adversus proprium Episcopum postea creatum & institutum, atq; in Ecclesia sua residentem; ne privilegium limites suos egradiatur, vel extendatur ad personam, de qua tempore impetrati privilegij non fuit cogitatum, *c. Cum persone de privileg. in 6. l. Si unus §. ante omnia de pactis.* aut illi applicetur & proit, qui non fuit concessum: quod fieret in specie proposita, si exemptio olim Collegiatæ & secundariæ Ecclesiæ Buscoducensî data, nunc ad exclusionem proprii Episcopi, & ad impediendam ordinariam illius jurisdictionem integra esset Cathedrali Ecclesiæ, potestatemque veteri nomine & qualitate derelicta, novam prorsus formam accepit, & Cathedralis titulo decorata est, mutatâ formâ veteris status; ita quod Capitulum ab usu veteris exemptionis excludatur respectu novi Episcopi, quem Pontifex in Ecclesia illa Cathedrali jurisdictionem & omnia, quæ sunt auctoritatis Episcopalis, exercere voluit. † Nam quamvis (ut ad veri investigationem nihil prætermittatur) regulariter cum Ecclesia auctoritate superioris transfertur ad alium locum, vel alij unitur, retineat propria privilegia, *Innoc. in cap. 1. Ne sede vacante & in c. 2. De novi oper. nanc. sicut de ijs dicitur, quæ Regno vel provinciæ adijciuntur, Barr. & alij in l. Si convenit. §. si nuda. de pignor. act. Alexand. consil. 140.* Circa primum vol. 5. id tamen, ut Innocentius innuit, *d. cap. 1. in princ.* non semper procedit, sed attendendus est tenor privilegij; quod in dubio cessat, si cum principali dispositione, & nova forma, quæ inducitur, non possit commodè consistere; aut Ecclesia simpliciter alteri subijcitur, mutato priore titulo & nomine.*

Quin quod propius ad decisionem præsentis causæ facit apertè scribit Innocentius, *in d. c. 1. Ne sede vacante*, quando de uno ordine fit translatio ad alterum, illud quod transfertur sumit naturam illius, ad quem transfertur; ita quod prioris qua-

Cons. Wamel. Tom. 1.

litis consideratio cesset. Quod magni faciendum est: nam cum Ecclesia, de qua hic agitur, non solum novo Episcopatu per S. dem Apostolicam subiecta sit, derelicto priore nomine & titulo, verum etiam mutato statu & ordine, Cathedralis effecta sit; ratio nulla permittit usum veteris exemptionis ad impediendam jurisdictionem Episcopalem, & enervandam totam dispositionem Summi Pontificis pro utilitate publica institutam.

Adversus quæ nihil urget præjudicium, quod ex sententia iudicis ordinarij, pro alia Ecclesia Collegiata & exemptione illius ob ordinaria Archiepiscopi sui jurisdictione latâ obijciatur, *vide infra consil. 64.* nam præterquam quod præjudicijs seu exemplis judicandum non sit, *l. Nemo C. De sent. & interloct. om. iud.* evidens ratio discriminis inter inferiores Collegiatas, & eas, quæ per hujusmodi novorum Episcopatum erectiones ex Collegiatis in Cathedrales sunt erectæ, constitui potest; quia illæ inferiores, cum priore statu retineant, nec mutationem aliam senserint, quam ipsius diocesis, facilius omnia pristina jura retinere possunt. Ita ut quemadmodum ex interpretatione & statuto Ioannis vicessimi secundi, *in c. Ad Apostolatus de concess. præb. in Extravag. Ioan. xxii.* qui celebris illius Episcopatus Tholosani divisionis in unam Metropolitanam & quinque Cathedrales Ecclesias & dioceses auctor fuit, *c. Salvator. de præb. in Extravagan. communib.* Prælati & subditi decimarum Ecclesiarum seu separataram ab antiquis seu primarijs Ecclesijs prohibentur impedimentum facere his, qui in antiquis seu primarijs Ecclesijs remanentes, quo minus jura & jurisdictionem, quæ prius in decimis diocesis habebant, exerceant, si modò id quoque in divisionum hujusmodi literis Apostolicis expressè non caveatur; ita quoque æquum non videatur, quod Prælati decimarum diocesium alijs Ecclesijs & corporibus Ecclesiasticis suas jurisdictiones, jura, vel privilegia, quæ bulla erectionis expressè non auferunt, vel turbent vel auferant: nam divisio, ut inquit Guilielmus de Monte Lauduno, *in c. Sedes Apostolica de concess. præb. in Extravag. Ioan. xxii. ad V. remansissent*, operatur tantum effectum, pro quo facta est, nec ad alia se extendit, nec in alijs casibus præbet præjudicium alicui, seu juvenis; ita enim fieri intelligitur locorum ordinatio, ut singulis sua jura inviolata serventur, *c. Quia monasterium in sin. de relig. domib. verr. Robussus in praxi benedict. part. 2. tit. de erectione in collegiatam.* At vero quæ ex Collegiata in Cathedrali erecta est, non tantum communem illam qualitatem diocesis, sed præterea conditionem propriam mutat & alterat, illam deponendo, quæ dicitur causa exemptionis, aliorumque hujusmodi privilegiorum: ita ut cum Ecclesia ista, de qua hic quaestio, desierit esse Collegiata & secundaria, effectusque sit Cathedralis & primaria, non rectè amplius usurpare possit Collegiatis & secundarijs Ecclesijs concessa privilegia; ut privilegij causa cessante, cesset quoque ipsum privilegium, *l. Athleta §. 2. in verb. quoad in præsidatu sunt; de excus. tut. late Tirac. in tract. cessans causa par. 1. nu. 210. & sequent. & ex utraque qualitate ac nomine Collegiatæ, exutum & ademptum quoque censetur illi qualitati coherens*

K.

seu

5 seu per illam concessum privilegium. † Non aliter quàm usu venit in transmutatione & erectione regularis Ecclesie in Collegiatam secularem, in qua transmutatione Collegiata sic erecta retinere non solet privilegia, quæ propter regulam seu ordinem Ecclesie, cum regularis esset, obtinebat. Eaque ratione Innocentius Papa Tertius privilegium à prædecessoribus suis concessum monasterio S. Bertini in Artesia, ut ex eorum monasterio Abbas à Monachis Alciacensibus, quoties in Alciacensi monasterio Abbatis electio imminet faciendi eligatur, ita interpretatur *c. Abbat. De verb. signific. & restringit*, ut obtineat tam diu donec in monasterio S. Bertini viguerit observantia regularis; alia namque qualitas aliud jus postulat in huiusmodi commutationibus, *c. Cum inferior De maior. & obed.* Atque ita quicquid dici possit de alijs Collegiatis Ecclesijs huius novi Episcopatus, quæ ab eadem diocesi, sub qua olim fuerunt decisa sunt, de quibus in hac causa nulla quæstio est, manifestum est non recte adversus Episcopalem iurisdictionem ex privilegio aliarum secundariorum Ecclesiarum per huius Cathedralis Ecclesie Canonicos opponi privilegium exemptionis quo prius niti potuerunt, quamdiu in alia statione adhuc erant.

6 † Idque tanto minus, quod præter ea, quæ ex bulla erectionis pro asserenda iurisdictione & superioritate huius Episcopi, & subvertenda contraria libertatis & exemptionis asseritione in medium adducta sunt, eidem Episcopo plurimum suffragantur sacri Concilij Tridentini decreta *sess. 6. c. 4. & sess. 25. c. 6.* quæ quorumcumque Episcoporum iurisdictionem & potestatem sic ampliant, etiam quoad visitationes, collectiones & emendationes, ut nullæ exemptiones, consuetudines, iuramenta aut concordie eas avertere vel impedire possint, observata saltem in dictis decretis præscripta formâ; idque non tantum Apostolica, sed uti videtur, etiam ordinaria potestate. * Nam dictio *etiam* in priore decreto addita, *sess. 6. c. 4. in fin.* est augmentativa, ampliationem & extensionem denotans, *l. Actio, l. Alienationis De verb. signif. Rub. C. etiam ob chirogr. pecun. Parisius cons. 144. scripseram nu. 5. vol. 4.* ac maiora expressis, diversamque speciem includens etiam in materia stricta & odiosa: multo magis in materia favorabili, & per quam sit reditus ad jus commune: sic ut per huiusmodi decretum rursus resuscitari & in usum reduci, saltem aliqua ex parte videatur à iure communi concessa, *c. Tanta De simonia, Comm. consil. 65. circa primam nu. 8.* & per exemptionem privilegia partim suppressa, partim in angustum coacta ordinaria iurisdictione, quæ favorabilis est; cum ex adverso exemptiones, ceteraque quæ recessum à iure communi continent sint odiosa, *c. Omnes basilice xvi. q. 7. c. Cum persona in fin. De privileg. lib. 6.* meritoque ob id tam præfraus sub pretextu pristini privilegij adversus Episcopum agi, omnique propè iurdictio, & superioritatis exercitum sic ei detrahi & denegari non debeat, ut sola reverentialis obedientia per nudam honoris exhibitionem, quæ honoratis omnibus debetur, *l. Semper De iure immunitatis, c. 1. De maior. & obedien. ci relicta* videatur.

Quamobrem nec hoc ad sustinendum usum di-

ctæ veteris exemptionis urgeri potest, quod hic Episcopus in adeptione possessionis sui Episcopatus præsterit iuramentum de conservandis iuribus, privilegijs, immunitatibus, & exemptionibus Ecclesiarum & Ecclesiasticorum omnium sub civitate & diocesi Buscoducensi noviter erectis, existentium; idè quod in formula ejusdem iuramenti addita sit hæc restrictiva particula, *Quatenus illis per Concilium Tridentinum non est derogatum.* Ea namque adiectio efficit, ut iuramento suo non possit dici contravenire, si permissam per dictum posterius decretum Concilij Tridentini, *d. cap. 6. sess. 25.* iurisdictionem & superioritatem exerceat. Cum alioqui vis & potestas huiusmodi iuramenti sit suspensa per hanc adiectionem eidem formulæ insertam, *Quatenus ad illud præstandum teneatur*; quæ conditionem facit, *l. Stichum. De leg. 1. Bart. l. 1. n. 20. De condit. & demonst.* & obligationem, quæ ex iuramento exoneretur avertit, si præstandi iuramenti nulla fuit obligatio aut necessitas; ut verè in ea adeptione nulla fuit: * cum iuri permissum non sit, in electionibus & admissionibus Prælatum alio onere gravare, quàm ius præscribit, aut consuetudine inductum est, *c. 1. Vt Ecclesijs, beneficia sine d. m. confer. & si aliud exigatur, ut nec præstari, ita nec per aliquam extensionem etiam conditionalem præstitum se vari debet, c. Ad nostram 2. de iurjur.* Præstari autem non debuisse inde manifestum sit, quod & dicto decreto Conciliari, *d. sess. 6. c. 4. & sess. 25. c. 6.* repugnet, aut saltem eo sensu, quo pars adversa contendit, acceptum detrahar, & ultra intentionem iurantem extendatur, quod fieri non oportet, *d. c. Ad nostram.* Ita ut iusta interpretatio adhibenda sit, ut iuramentum stet, & vel illicitum non contineat, vel ad non cogitatum non extendatur, hoc est, ut iuramentum de servandis privilegijs & immunitatibus referatur non ad ea privilegia, quæ esse desierunt, sed ad ea, quæ adhuc obtinebant, & in integro statu remanserunt, ac ad securitatem collegij seu Capituli pertinebant, quæque ex nova illa erectione aut ex iure communi Cathedrali Ecclesie attributa erant, *c. Cum inferior, De maior. & obed. c. Venerabili De verb. signif. Neque enim Episcopus præstando hoc iuramentum in mente seu cogitatione habuit venire contra Canonicas sanctiones, c. Quod super De maior. & obed.* aut violare leges superioris in dicta erectione præscriptas: alioquin enim id non iuramentum, sed periurium potius extitisset, nec esset aliquâ ratione servandum, *d. c. Ad nostram.*

Quæ sanè omnia sic in genere pro asserenda & stabilenda Reverendissimi Domini Episcopi iurisdictione, superioritate & potestate, & pro avertenda laxa illa exemptionis ex indulto secundariorum Ecclesiarum libertate, per prædictas rationes & demonstrationes deducta; facilem reddunt resolutionem singulorum articulorum, qui in controversiam pertrahuntur, de his quæ possit, vel non possit; quæ vel rectè, vel minus rectè fecisse dicitur idem Reverendissimus Episcopus, ut non sit necesse singulos præstis excutere: quæ res ut infiniti laboris, ita summi quoque tædij esset, cum ex iuris communis regulis ac præceptis constet, quid possit, quid non possit Episcopus ex Episco-

pali

pali dignitate & potestate, cuius summa respectu subditorum hæc est, inquirere, ulesci, iudicare, secundum quod Canones censent absque impedimento alicuius; & cum opus fuerit ad id etiam publicum invocare auxilium, c. 1. c. Irrefragabili de off. iud. ordin. Verum quia pleraque in controversia sunt quæ ex decretis Concilii Tridentini ad avertendam vel constringendam Reverendissimi Domini Episcopi potestatem à dictis procuratoribus proferuntur, operæpretium erit in illa inquirere. Et quidem ex eo decreto, d. c. 6. sess. 25. quo inter alia diximus, Episcopis adversus privilegia exemptionum maxima ex parte restitutam esse jurisdictionem olim iure communi concessam, duplicem restrictionem constituunt: priorem ex genere personarum, posterioriorem ex genere causarum. Ex genere personarum, quod in eo decreto extra visitationem strictior videatur esse potestas procedendi contra eos, qui in Ecclesia Cathedrali dignitates habent, & de Capitulo illius sunt, quasi illam exercere non possit nisi adhibitis duobus Canonicis; laxior vero adversus eos, qui nec dignitates habent, nec de Capitulo sunt. Quæ dicti decreti verba tam latè extensivè interpretatione accipiunt, ut ipsi comprehendere ac contineri existimetur quotquot sunt dictæ Ecclesiæ sive subditi & suppositi, sive Capellani, sive alij, quasi de Capitulo sint, quotquot Capitulo subijciuntur; ut nec adversus hos, nisi adhibitis duobus Canonicis, Episcopus procedere possit.

9. Caterum facilis minimeque perplexa est huius objectionis resolutio; nunc præsertim, postquam per congregationem eorum, qui discutiendis & definiendis difficultatibus, quæ ex Concilio Tridentino laboriuntur, à Sanctissimo Domino Papa constituti sunt, ad quæstionem pro parte Archiepiscopi & Episcoporum provinciæ Mechliniensis propositam, aperte responsum est, illos censeri de Capitulo non esse, qui in ipsa Ecclesia Cathedralibus officiis vel beneficiis Ecclesiasticis simpliciter obtinent, aut præfati Ecclesiæ in divinis seu alijs ministerijs famulantur, sive sub Capitulo, sive extra illa degant: pro iure enim indubitato id accipi debet, quod ab ipsis dehitum est, quibus à Pontifice definiendi potestas permissa est, c. Ne irritatus de constit. l. Non ambigitur de legibus.

10. Quæ interpretatione cessante, res ipsa, aliæque loca aliorum decretorum in dicto Concilio Tridentino, de Capitulo, & his, qui de Capitulo sunt loquentia, demonstrant, de Capitulo eos tantum esse & censeri, qui Capitulum constituunt, & pars seu membrum Capituli sunt, videlicet Prælati & Canonici. Veluti quo loco statuitur, sess. 23. c. 18. de reform. de Seminario constituendo per Episcopos cum consilio duorum de Capitulo, qui in eodem loco paulò antè declarantur esse Canonici, his verbis: Episcopi singuli cum consilio duorum Canoniorum &c. Item quibus locis de consilio Capituli per Episcopum adhibendo agitur c. 1. sess. 5. & c. 12. sess. 24. & sic quidem, ut manifestum sit solis in dignitate constitutis, vel Canonici ea accommodata esse. Quinimo dum in eodem illo decreto, unde hic questio oritur, d. sess. 25. c. 6. vers. absente vero, decernitur, ut absente Episcopo Capitulum convocari, vota exquiri, ac secundum ea concludi possit ab ipsis de Capitulo, ad quos de iure vel consuetudine spectat, pluriquam mani-

Conf. Wamel. Tom. I.

festum redditur per eos de Capitulo solos Canonicos & in dignitate constitutos designari: nam verosimile non est, quod Canonici hoc permetterent Capellanis aut alijs suis officarijs aut ministris. Quæ demonstratio cum latissime sit facta per scripturas pro parte Reverendissimi Episcopi exhibitas, latius eam urgere aut ei proximi insistere, necesse non est. Hoc tamen adijcimus ex communi juris ratione & moribus utentium indubitatum esse, Capellanos, aliosque minora Ecclesiæ beneficia vel officia obtinentes de Capitulo non esse: virtus enim huius particulæ de ut proximam & immediatam causam continet, l. Non distinguemus 1. de officio de arbit. Bartol. in l. si finita 3. de ceteris de dam. infecto; ita quoque includendi & excludendi potestatem habet. Sic ut in proposito de Capitulo censeantur, qui ex Capitulo & Capituli corpore sunt; quales non sunt nisi Canonici & Canonicorum capita, hoc est, in dignitate in eadem Ecclesia constituti; qui soli, ut inquit Panormitanus, in c. Dilecti in princ. de maior. & obed. & in c. Cum ad hoc de cler. non residen. sunt de Capitulo: non etiam Capellani, vel alij beneficiati in Ecclesijs Cathedralibus aut collegiatis; qui ob id etiam per se Capitulum aut Collegium facere non possunt, panor. in c. Dilecti de excess. prelat. Et est usus hic loquendi, ut per hæc verba tantum comprehendantur Canonici & dignitates obtinentes, qui sunt de corpore & gremio Capituli, in Pontificum decretalium epistolis frequentissimos, c. In causis c. Quapropter de elect. Ita quod cum Capituli significatio ad Canonicos referatur, & hæc inter se velut convertantur Capitulum & Canonici, non nisi absurda & distorta censi debent interpretatio, quæ per hæc verba, Nec sunt de Capitulo, ad alios Capituli, quàm extra Capituli corpus constitutos subditos extendit: idemque indubitatum maneat Episcopi jurisdictionem adversus hos, quàm Canonicos liberiores esse, hoc est, quod non adhibitis duobus Canonicis contra Capellanos, aliosque beneficiarios & officiales minores procedere possit.

Ex genere causarum existimant Capituli Procuratores restrictiorem esse Reverendissimi Domini Episcopi potestatem adversus eos, qui nec obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, quod in eodem decreto, d. cap. 6. sess. 25. ij Episcopo subijciuntur in causis dumtaxat Ecclesiasticis; quasi verba hæc in causis Ecclesiasticis pro restrictione accipienda sint ad exclusionem causarum profanarum, & sub illis tantum contineantur spirituales causas. Verum & in hac parte aberrat illa interpretatio: cum enim multiplex sit Ecclesiæ significatio, & Ecclesiasticarum causarum magna multiplicatio & varietas, ambigendum non est, Ecclesiasticarum causarum appellatione omnia contineri, quorum cognitio laicis denegata, Iudici Pontificio attributa est; sive agatur de re Ecclesiæ, sive clerici persona conveniatur; sive neque de persona clerici, neque de re Ecclesiæ questio vertatur, sed controversia oriatur inter merè laicos de causa seu re spirituali; veluti hæresis, usurarum, matrimonij. Et ita scribit Baldus, in l. Quoties C. de iudicij, quæstionem Ecclesiasticarum live facti, live juris, tractandam esse coram iudice Ecclesiastico, idemque probat Lapus, alleg. 55. incip. quidam coram

K. 2

indice.

inducit. Ita ut res seu causa Ecclesiastica accipienda sit non ea tantum, quae de rebus seu bonis Ecclesiae, aut de spirituali aliquo articulo est, verum etiam illa, quae vel est Ecclesiasticae personae, vel contra personam Ecclesiasticam; sic ut perinde causa efficiens, ut materialis, genus causae Ecclesiasticae constituat, cap. *Super quibusdam de verb. sign. c. Ecclesiarum servos. xii. q. 2.* vel etiam causa injuriarum clerici, pro re seu causa Ecclesiastica accipitur. c. *Perrenis. 2. & ibi gloss. in V. Ecclesiasticus de res. lib. cogendis*, & sic sub his dicti decreti verbis manifestè contineantur non tantum spirituales, sed etiam profanae, civiles, & criminales causae, De quo in praesenti minor est dubitatio, ex eo, quod per Concilium provinciale Mechliniense declaratum sit, sub tit. *De correctione Clericorum*, id obtinere tam in criminalibus quam civilibus causis. Quod cum vocatis & praesentibus Commissariis praetuli Capituli celebratum & conclusum, deinde in dicta Ecclesia Buseoducensi, atque addò in consensu totius Capituli publicatum, & sine ulius contradictione receptum fuerit, non rectè nunc id ipsum, aliisque de iurisdictione Episcopi in controuersiam trahuntur. ¹² Et ne quidem eo etiam praetextu, quod per dictam congregationem Interpretum Concilij Tridentini ad propositas inter-rogationes, inter alia responsum sit, iurisdictionem Episcopi in causis matrimonialibus, criminalibus, aliisque ad forum Ecclesiasticum pertinentibus per decreta Concilij Tridentini concessam c. 20. sess. 24. de reform. non se extendere ad eos, qui immemorabilem consuetudinem habent de huiusmodi causis cognoscendi. Nam cum haec potestas dicto Capitulo attributa fuerit non ex consuetudine, sed ex dicto indulto & privilegio secundarium & Collegiarum Ecclesiarum, idque iam demonstratum sit, Ecclesiae & Capitulo Buseoducensi per hanc felicem transmutationem, transformationem & translationem in aliam stationem, ademptum esse, consequens est dictum Capitulum praetextu immemorialis consuetudinis non posse retinere aut praetendere huiusmodi iurisdictionis sed locum esse debere priori parti interpretationis per dictam congregationem factae, quod dictum decretum se etiam extendit ad Decanum & Capitulum ab ordinaria iurisdictione exemptum ex privilegio Apostolico. Ex qua consideratione minor quoque (re etiam integrè, ac cessante dicti Capituli saltem tacita approbatione decretorum & statutorum dicti Concilij Provincialis) esset dubitatio, num dictis statuti Capitulum se conformare & obtemperare debeat; cum per decretum Concilij Tridentini ordinatum sit, cap. 2. sess. 24. de reform. exemptos huiusmodi Concilij Provincialibus subijci, & ad eorum, quae in ijs statuta sunt, observationem teneri; & eos, qui nulli Archiepiscopo subiecti sunt, vicinam aliquam Metropolitanam eligere debere, in cuius Synodo Provinciali cum alijs interesse debeant. Vnde in proposito & ipsa necessitas comparandi ad huiusmodi Concilia, & potestas Episcoporum in statuendo, & praesentia vocatorum, ac interesse debentium, & sequuta admissio publicationis sine ulla contradictione efficiunt, ut in hac contentione satis solida non videatur dicti Capituli contradictio, & oppugnandorum huiusmodi decretorum usurpatio, In-

noc. in c. *Vestra*, de locato. Felin. in c. 1. de maior. & obed. & in c. *Cum omnes*, de cons. praesertim cum liberior soleat esse potestas, etiam singulis Episcopis statuendi in praedictum subditorum, circa ea quae concernunt exercitium iurisdictionis, 6. 2. De maior. & obed.

Ex quibus satis convincitur, improbabile non esse, quod pro parte Reverendissimi Episcopi proponitur de gravioribus & atrocioribus criminibus, quae merentur degradationem, depositionem, excommunicationem, simileque graviores poenas, quarum potestate Capitulum non habet, sed ad Episcopalem iurisdictionem pertinent, soli iurisdictioni Episcopali privative quoad Capitulum relinquendis: nam cum per decreta Concilij Tridentini, d. c. 20. sess. 24. & cap. 14. sess. 25. vers. *supra dictorumque*, non ad Archidiaconos (qui in Cathedrali Ecclesia esse solent) nec ad Decanos aut alios inferiores, sed ad Episcopos referatur majorum criminum cognitio ac correctio, & non rectè criminis cognitio subijciatur iudicio illius, qui pro modo potestatis sive iurisdictionis suae crimini convenientem & eo dignam poenam infligere non potest, arg. l. 1. c. *Qui pro sua iuris. iud. dar. pos. l. solennus §. fin. de iudic. l. Scholasticum Cod. de off. magist. off. l. vi. a seculo c. de off. pref. Augusti. l. 2. §. constat, de penus*: non satis iuste Capitulum sibi vindicat eam cognitionem & correctionem criminis, quam jus vel ex solo genere poenae ad maiorem potestatem refert; cum ipso iure nulla sit sententia, per quam poena irrogatur, cuius potestatem condemnans iudex non habet, l. 2. Cod. de penus l. Non valet c. Ad l. Fl. de plagiar. Vnde ex juris communis interpretatione ad illum referenda est huiusmodi maioris cognitionis & poenae potestas, cuius iurdictio ad eum porrigitur: ¹³ alio qui de ejusdem hominis delicto bis cognoscendum, bis quoque illud poenā coeundum esset; contra juris regulas, cum de eiusdem hominis admissio seu delicto sapius quari non debeat, l. *Licet §. fin. ff. Nautae cauponae stabul. aut si quari posset, ut interdum fieri iure permitte potest, c. Felici de penus lib. 6. c. Dilecta de maior. & obed.* per cognitionem & punitionem Capituli, maioris poenae inducenda, & sic de crimine iterum cognoscendi potestas Episcopo permessa censeri deberet, ut de correctione Abbatis exempti eleganter respondit Ludovicus Romanus, *consil. 375. in proposita*. Ad quod si dictum Capitulum urgere perget, in aliud (quod tamen sub praetextu interpretationis per dictam congregationem factae omnino avertere laborat) impinget; quod scilicet post cognitionem & correctionem Capituli, Episcopo licebit in idem crimen iterum inquirere, & si maiore poenā, quae in potestate Capituli non est, dignum fuerit, illam infligere, d. c. *Felici*: nam ea interpretatio ex ratione iuris communis accipienda & restringenda esset ad crimen, cuius poena ad iurisdictionem Capituli quoque pertinet.

Neque sane hac in parte multum refragari, & Reverendissimo Episcopo virtute alicuius exemptionis in faciem resistere debet Capitulum; cum exemptionis privilegium ex iure communi sic semper restringatur, ut non excludat cognitionem & correctionem Episcopi in delictis; imò etiam in iuris

contra dictis extra locum privilegii commisit vel in eis, *et. i. de priv. lib. 6.* quia frequentius extra quam intra illum committuntur vel ineuntur, ita etiam frequentior esse solet usus jurisdictionis ordinariis non tantum ex dicta novi hujus Episcopatus erectione, & decretis Concilij Tridentini; verum etiam ex definitione & constitutione juris communis per Innocentium Quartum; in Concilio generali Lugdunensi; jam diu antea obtinentis, *d. cap. 1. de privileg. lib. 6.* & per decretum Concilij Tridentini, *sess. 7. c. 14. De reformat.* iterum ad usum revocate. Cujus constitutionis usum non impediunt derogatorie clausule in dicto privilegio secundarium Ecclesiarum etiam specialiter quoad eandem constitutionem Innocentij Quarti inserta; ideo quod, ut diximus, dicti privilegij quoad praeactam Ecclesiam, de qua hic agitur, usus per novam transformationem in Cathedralem prorsus sublatus sit. Sic quod omnibus his, quae ad exemptionem vel tollendam tendunt, vel in exemptione restrictionem faciunt, ob oculos positis, eo loco constituantur Canonici, ceterique dictae Ecclesiae beneficiati, ut longe consultius sit Episcopi sui moderatam jurisdictionem comiter agnoscere, quam pertinacius resistendo juris majorem rigorem sibi superinducere; & Reverendissimo Episcopo occasionem dare, ut collimando in dictam Innocentij constitutionem, etiam adversus Canonicos solus sibi, non adhibitis duobus Canonicis, jurisdictionem exercereat ex delictis & contra dictis extra locum exemptionis commissis & iniris; & praeterea urgendo supra dicti decreti *d. sess. 25. cap. 6.* verba, iisque presbiter insistendo, cum ratione & summa probabilitate contendat Capituli omnem jurisdictionem sublatam, & in Episcopum ac deputatos & adhibitos duos Canonicos ex praescripta forma dicti decreti transfusam esse in causis, ex quibus extrarisdictionem contra Capitulares procedere potest. Nam ut hoc quoque non praetermittatur, efficax admodum est dicti decreti *d. c. 6. sess. 25.* adversus Capitulum operatio; cum per illud praecipiat, ut Capitulum initio cujuslibet anni eligere debeat ex Capitulo duos, de quorum consilio & assensu Episcopus & ejus Vicarius tam in formando processu, quam in ceteris omnibus articulis, usque ad finem causae inclusivè, coram Notario tamen Episcopi, & in ejus domo aut consueto tribunali procedere teneatur: cujus sane decreti satis manifesta est forma, quae nullam Capituli jurisdictionem ad formam prioris exercitij tribuit, sed moderatur & temperat jurisdictionem Episcopi, ne possit per se in casibus, quibus Capituli privilegium adhuc aliquo modo stare potest, secundum praescriptum, & tenorem dictae Innocentianae constitutionis, *d. cap. 1. de priv. lib. 6.* corrigere aut procedere contra personas in eodem decreto expressas, absque adhibitione duorum Canonico- rum; quorum autoritas pendet non ex jurisdictione aut reliquis jurisdictionis Capituli olim competentis, sed ex nova dispositione & lege novae Conciliaris constitutionis ex qua satis manifestè apparet totius Capituli jurisdictionem, si quae adhuc remanserit, transfusam esse in dictos duos Canonicos Episcopo adjunctos; idque ex

Conf. Wamf. Tom. I.

necessitate novae constitutionis, ut non possit dici hæc dictorum duorum Canonico- rum deputatio esse merè voluntaria, sed necessaria sine potestate revocationis; relicta solà facultate mutationis in initio cujuslibet anni. Quae adjunctio duorum Canonico- rum hoc quoque efficit, ut per eam sublata censeatur facultas reculationis adversus dictum Episcopum ex causa cujuscumque suspicionis, si quando observata hæc forma, contra Canonicos seu Capitulares procedet. Neque enim ea adjunctio ob id solùm permittitur censi debet, ut veteris jurisdictionis vestigia extarent, sed ob id quoque, & quidem multo magis, ut tanto minus querelis & reprehensionibus obnoxius sit Episcopi processus, omnem suspensionem discutiente hac adjunctione duorum Canonico- rum totum Capitulum representantium; *† 14.* ut enim difficilior judex ordinarius ex causa suspensionis reculatur, *gl. ff. & Doct. in l. Apertissima De judic.* ita omnis reculandi potestas aufertur, si vel ex juris dispositione, vel ex consensu partium ei alius adjungatur, *Aurhen. Si vero contrigerit Cod. de iudicij;* cum hic sit finis adjunctio- nis potissimus, ut per reculationem & suspensionem occasionem debita correctio non impediatur vel differatur. Per quae satis quoque percipitur, per tantam Episcopi, tam ex pure communi, quam ex bulla erectionis, & decretis Concilij Tridentini concessam majoritatem, superioritatem ac potestatem, non tantum minores dictae Ecclesiae Capellanos, & alios officiatos ministros, verum etiam Canonicos & in dignitate constitutos in subjectione & obedientia Episcopi esse; majoritas enim inferiorum obedientiam inducit & exigit, cum ut relativa inter se composita sint, majoritas & obedientia, *extra De maior. & obed.* quae sic subditos efficit, ut cessante etiam omni juramento ac speciali promissione, ipsos constringat: nam ad inducendam illius obligationem, sufficit legis seu Canonis obligatio; ut necessaria non sit ejus rei scriptura, juramentum, aut promissio, *c. Legabatur eod. tit.* * Dubium tamen non est, quin, si Episcopus velit, singulos etiam Capitulares urgere possit, non quidem ad præstandum juramentum obedientiae (id enim potest ab his dumtaxat, qui administrationem seu dignitatem aliquam in Ecclesia habent, exigere, *c. Nullus de iurament. c. ult. De reg. iuris*) sed ad præstandam manua- lem obedientiam, hoc est, promissionem exhibende obedientiae & honorificentiae in manibus Episcopi, *c. His qua De maior. & obedient.* In qua præstanda, qui negligens aut contumax erit, per censuras Ecclesiasticas ad officium cogi potest, *c. Quod super eod. tit.* Imò si de inobedientia aut rebellionem aliquis suspectus erit, etiam ad jurandum cogi poterit, non sufficiente ad hoc necessitate ordinis aut loci, quem in Ecclesia clericus obtinet, *cap. cum in Ecclesia d. tit.* Et sanè perquam absurdum esset per dictos Capitulares dicto Reverendissimo Domino Episcopo non promitti aut præstari obedientiam, cui ex iure communi, ex decretis Concilij Tridentini, *d. cap. 6. sess. 25.* atque etiam per Bullam erectionis hujus novi Episcopatus & Ecclesiae

K 3

Cathe-

Cathedrales permittitur convocandi seu indicendi Capituli, vota exquirendi, ex illis concludendi potestas, & omnium rerum agendarum præcipua autoritas; quam sine obedientia exerceri non est possibile.

Illud autem satis improbabile est, quod Procuratores dicti Capituli, ut ad suum sensum pertrahant dicti Concilij Tridentini decreta, de ordinariis & ordinariorum auctoritate & potestate loquentia, existimant & contendunt, per ordinarios non semper Episcopos; sed etiam inferiores vel ex jure communi, vel ex privilegio ordinarij jurisdictionem in suos subiectos habentes significari; præsertim in eo decreto, d. cap. 26. Sess. 24. quod omnes causa ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficia sint, in primis auctoritatem ordinarij laborum duntaxat cognosci debent. Nam quamvis recte ordinarius iudex quoque dicatur, quisquis à Canone, lege, vel consuetudine jurisdictionem habet, gloss. in c. Ordinarij in v. locorum de off. ordin. lib. 6. in dubio tamen ordinarij appellatio per excellentiam referenda ad Episcopum, qui per totam suam diocesim in jurisdictione ordinaria fundatam habet intentionem & in jurisdictione universalis est, Archidiaconus in d. c. Ordinarij, in primo, præsertim ubi ex re subiecta deprehenditur de Episcopis magis, quam alijs inferioribus Iudicibus agi, per. Anchar. in d. c. Ordinarij; & inferioribus ejus rei, de qua agitur, potestas non est. Quæ cum per dicta decreta partim sublata, partim mituta in modum restricta sit, & quibus casibus permessa censeri potest per supramentionatum Concilium provinciale, sub tit. De correctione clericorum, ita sit composita ut præventioni locus sit; dubium non est, quin Episcopi universalis ordinarij potestas semper & ubique sit exuberantior & major.

Quæ majoritas & immediata dicti Episcopi ad dictum Capitulum superioritas, sic uti præmittitur sublato privilegio exemptionis ex indulto secundariorum Ecclesiarum, hoc quoque postulare videtur, ut à sententijs Capituli utique ad Episcopum, ut ab inferiore ad superiorem appellare, aliaque juris subsidia, in quibus superioris autoritas necessaria est, ab eo petere liceat, non obstante quod idem Episcopus Basiliensis ejusdem Ecclesiæ quoque sit Canonicus, & cum deliberatur aut quid aliud agitur non ut Prælati, sed ut Canonici Capitulo intersit, ut aperto jure decisum est, c. A collatione de appellat. lib. 6. Remota enim exemptionis consideratione, si quæ manet aut relinquatur dicto Capitulo jurisdictione, illa non nisi ordinaria esse potest; & ob id ex inferiore gradu seu ordine subiecta est majori iudici, ad quem provocandum est, c. vlt. d. tit.

Cum igitur eo loco constituta sit dicti Reverendissimi Episcopi majoritas, superioritas, & jurisdictione, ut eam non tantum adversus Capellanos, sed etiam contra Capitulares, secundum juris communis distorunque decretorum præscriptum exercere possit, Reverendissimi Domini arbitri erit ex iudicio prudentissimorum Assessorum, sic rem omnem æquabili ratione componere, ut salva manente dicti Episcopatus erectione salva quoque maneat quæ inde competit Episco-

po superioritas & jurisdictione, cessentque deinceps omnes contentiones inter eundem Episcopum & suum Capitulum, quæ sine gravi scandalo & officio titulo esse nequeunt.

De iudicijs & foro compet.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

Iurisdicção Episcopalis in exemptos.

1. *Py. IV. in altum seu motu proprio, ut Episcopi tamquam sedes Apostolica delegati possint procedere contra quoslibet exemptos.*
2. *Iurisdicção consuetudine acquiritur.*
3. *Translatio sit cum oneribus rei translata.*
4. *Capitulum qualem iurisdictionem habere possit.*
5. *Papa vel Princeps iuris quæstio non censetur derogare.*
6. *Papa exemptorum iudex immediatus.*
7. *Superior administrationi inferiori se non facit intro-mittere debet.*
8. *Præventio quando locum habeat.*

CONSILIVM LXIII.

SANCTISSIMVS Dominus noster Pius Papa Quartus motu proprio, sub data pridie nonas Septembris anno 1660. concessit & indulsit omnibus Archiepiscopis & Episcopis in Archiepiscopatu seu Episcopatu suo residentibus inter alia, ut tamquam à Sede Apostolica delegati in quibuscumque civilibus, criminalibus, vel mixtis causis contra quoscumque clericos seculares particulares, atque etiam regulares extracorum monasteria degentes, quomodolibet exemptos auctoritate Apostolica procedere, & delinquentes iuxta eorum excessus corrigere, omnemque jurisdictionem in eos exercere possint, aliaque facere, quæ ipsa Apostolica Sedes facere & exercere posset, adjectis clausulis irritantibus & derogantibus. Hujus Privilegij & concessionis auctoritate Reverendissimus Dominus Episcopus Middelburgensis in suo Episcopatu residens, adversus quemdam D. Lambertum Canonicum Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Levis Zirczeensis in suo canonicatu residentem ob stuprum violentum per eum commissum procedere, & eundem ad examen suum evocare cepit, emisso citatorio penali adversus dictam Collegiatam Ecclesiæ Decanum & Capitulum, præfatum Dominum Lambertum ob idem delictum in carcere detinentes, & eundem Reverendissimum Dominum Middelburgensem in puniendo hoc crimine prævenientes. Quæritur itaque, an hic conatus Reverendissimi Domini Episcopi quantumvis pius & bono zelo susceptus, juri sit conformis, & cujus in cognoscendo puniendoque hoc crimine, potior sit causa?

Et quoniam veritas ubique præferenda est, arbitramur prædicti Capituli jus esse potentius, præfatumque Reverendissimum Dominum limites delegationis Apostolicæ excedere. Ad quod demonstrandum dicimus, notoriam & evidentem esse dictam Collegiatam Ecclesiæ in capite & membris ab ordinaria jurisdictione exemptionum, tam ex fundatione per Albertum de Bavaria Hollandiæ & Zealandiæ Comitem, primaque ejus per Episcopum Traje-